

обов'язки і відповідальність за виконання роботи. Підручники та методичні посібники представлені як у друкованому, так і в електронному вигляді. Для оформлення матеріалів курсу використовуються різні мультимедійні програми, завдяки чому курс стає більш привабливим. Передбачене проведення тестування студентів (за окремими темами, розділами), оцінювання успішності студентів як в режимі онлайн, так і в присутності викладача, тобто в аудиторії. Але підсумкову оцінку знань передбачено проводити лише в очній формі.

Незважаючи на видимі переваги змішаного навчання, його інтеграція в освітній процес у ВНЗ йде досить повільно. Існує ряд проблем, які можна охарактеризувати наступним чином: неготовність інформаційно-освітнього середовища ВНЗ до підтримки цілісного процесу електронного навчання; відсутність обов'язкової системи підвищення кваліфікації в галузі електронних технологій; відсутність чіткої моделі розподілу студентів, які бажають навчатися за традиційною формою навчання, та студентів на змішаному навчанні; відсутність нормативної бази для врахування учбового навантаження викладача при роботі зі студентами на змішаному навчанні; відсутність достатньої кількості висококваліфікованих програмістів для вирішення багатофакторних задач інформатизації університету тощо.

Таким чином, впровадження змішаної форми навчання потребує чималих зусиль як з боку викладачів, так і усього керівництва ВНЗ (необхідність внесення змін у нормативну базу, розробка необхідного навчального контенту, перепідготовка кадрів). Але побудова освітнього процесу на основі змішаного навчання є оптимальною для ефективної передачі знань, сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців у галузі економіки, та забезпечить їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Перелік посилань:

1. Сікора Я. Реалізація змішаного навчання у вищому навчальному закладі / Я. Сікора // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка. Соціальна робота. – 2016. – Вип. 2. – С. 236-239. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuiaped_2016_2_64.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЯКОСТІ

О.В. Гаращук, д-р екон. наук, професор

Державна інспекція навчальних закладів України, м. Київ

В.І. Куценко, д-р екон. наук, професор

*ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку НАН України», м. Київ*

*«Економіка – це вміння найкращим чином використати ресурсний потенціал»
Б. Шоу*

Нині все більшої виразності у суспільно-економічному житті набуває виявлення ознак нової, породженої сучасним етапом суспільного розвитку, економічної моделі, а саме такої як – економіка знань. Це обумовлює, на сьогодні, набуття освітою безпрецедентно важливої ролі в житті суспільства, а також висуває надзвичайно високої вимоги до її якості. Особливе місце в контексті становлення економіки знань посідає вища освіта, безпосереднім функціональним призначенням якої є підготовка фахівців, що мають забезпечувати подальший суспільно-економічний прогрес.

В цілому сьогодення характеризується всезагальним процесом переходу людства до організації своєї життєдіяльності на принципах сталого розвитку, що постулює нові взаємовідносини людського суспільства і природного середовища на засадах їх гармонійного співіснування. Незважаючи на непослідовність та суперечливість цього процесу він є незворотним як незворотними є наслідки антропогенного впливу на довкілля, що довели його здатність адаптуватись до цього впливу до критичної межі, за якою настає деградація та руйнування.

Концепція сталого розвитку передбачає, зокрема як екологічну, так і соціальну, та економічну складові. Остання має забезпечувати збалансоване з оточуючим середовищем господарювання, з наступним переходом від економіки зростання, що мало б гарантувати безпечно і здорове довкілля нині та в майбутньому [1]. Відповідно, в сучасний період становлення економіки знань, з набуттям вирішального значення освіти і зокрема вищої, особлива увага має бути звернена на економічну вищу освіту, що покликана формувати у студентів-майбутніх фахівців економічної свідомості, здатності бачити світ в усіх його взаємозв'язках, включаючи взаємозалежність у системі «природа – людина – суспільство». Останнє має підвищувати якість сучасної економічної вищої освіти і є особливо важли-

вим у аспекті реалізації завдань сталого розвитку. Сьогодні якісна економічна вища освіта має формувати базис знань, що спирається на ідеї взаємозалежності сталого розвитку та професійних настанов фахівця, випускника вищого навчального закладу в контексті забезпечення гармонізації розвитку екологічних та економічних процесів.

Реалізація зазначених концептуальних завдань щодо підвищення якості підготовки фахівців у сфері вищої економічної освіти у значній мірі залежить від модернізації навчального процесу. Модернізована освіта передбачає необхідність активного впровадження в навчальний процес сучасних технологій, в центрі яких знаходиться студент. Технології, що упроваджуються мають сприяти посиленню співробітництва студента та викладача, розвитку здібностей студентів до самонавчання. Тобто модернізація навчального процесу передбачає використання таких технологій, які сприяли б:

- стимулюванню інтелектуальної активності студентів;
- посиленню навчальної мотивації студентів не лише в навчальному процесі, але і у відборі, опрацюванні та в організації навчального матеріалу;
- розвитку здібностей та навиків навчання та самонавчання студентів, що досягається розширенням і поглибленням навчальних технологій і прийомів [2].

Активне використання комп'ютерних технологій передбачає дотримання в рамках освітнього процесу наступних принципів: активності; самостійності; поєднання колективних та індивідуальних форм навчальної діяльності; мотивації; ефективне поєднання теорії з практикою тощо.

Дотримання зазначених принципів, як свідчить практика, сприяє не лише підвищенню якості освіти, але й досягненню системності в підготовці кадрів. Щоправда, їх потрібно постійно вдосконалювати як і методи, що використовуються в навчальній діяльності; а також технологію викладання навчальних курсів; структуру навчальних програм, стиль і методичку викладання, інформаційні ресурси. Адже нині обсяг інформації подвоюється кожні шість місяців.

Водночас знання швидко старіють, їх обсяг стає недостатнім для випускника вищого навчального закладу для якісного здійснення ним професійної діяльності. А тому підготовка кадрів у сфері економіки, зокрема, має здійснюватись відповідно до вимог внутрішньої та міжнародної стандартизації. Це передбачає необхідність постійного оновлення матеріально-технічної та навчально-науково-методичної бази, пошуку та впровадження нових, сучасних, більш гнучких форм комунікації вищого навчального закладу з потенційними замовниками випускників.

Все це потребує системного підходу, що в свою чергу передбачає пов'язування економічних, соціальних, організаційних, педагогічних та інших аспектів.

У підготовці кадрів з вищою економічною освітою важливо використовувати прогностичні та планіметричні підходи. Розробка потреби у фахівцях має здійснюватись за допомогою найновіших, найефективніших методів і методик. Останні передбачають здійснення глибокого, науково обґрунтованого аналізу як власне самого процесу підготовки кадрів, так і щодо їх використання. У цьому контексті механізм відтворення кадрового потенціалу передбачає дослідження перш за все закономірностей розвитку вказаного процесу

При цьому здійснення планіметричних розрахунків ускладнено відсутністю прогресивних нормативів для оптимального використання всього арсеналу внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на структуру кадрів, систематичне оновлення матеріально-технічної та методичної бази, приведення її у відповідність із запитами часу.

Модернізація освіти – це не лише модернізація матеріально-технічної та методичної бази, але так само і змісту освіти, навчальних планів, програм і підручників використовуваних навчальними закладами відповідно до оновлених державних стандартів; створення інтегрованих навчальних планів та ін.

При здійсненні заходів з модернізації системи вітчизняної освіти, не втрачають актуальності завдання приведення її у відповідність з вимогами, передбаченими державною національною програмою «Освіта», основними серед яких, перш за все, є:

- гуманітаризація освіти, що покликана в тих, хто оволодіває знаннями, формувати цілісну систему світу, духовність, культуру особистості і планетарне мислення;
- гуманізація освіти, суть якої полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, у найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, у забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства та природи [3].

Таким чином, модернізація навчального процесу у вищих навчальних закладах, спрямованого на підготовку фахівців в області економіки, має сприяти:

– вихованню у студентів почуття причетності до забезпечення подолання кризи економічного зростання та подолання бідності в Україні;

– зростанню людського капіталу, інтелектуального, соціально-економічного та науково-технічного потенціалу країни;

– використанню нового освітнього бізнесу, який повинен носити узагальнений, стандартизований характер щодо збереження традицій, впровадження найсучасніших наукових досягнень – у першу чергу тих, які забезпечують економічне зростання, запровадження сучасних інформаційних технологій тощо;

– відповідальність вищої школи за підготовку робочої сили нового типу, розширення перспектив мобільності спеціалістів тощо.

Все це формуватиме сприятливі передумови для підвищення якості вищої економічної освіти згідно вимог сьогодення.

Перелік посилань:

1. *Проекти концепції сталого розвитку України: можливості їх вдосконалення та застосування. Аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1566/>*

2. *Лазарук Г. І. Електронний підручник як засіб дистанційної освіти / Г. І. Лазарук, Н. Ф. Соломчак // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. Спец. випуск. – К. – 2003. – С. 160-163.*

3. *Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) // Освіта. – 1993. – № 44-46.*

ПРОБЛЕМНІ ВЕКТОРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ОСВІТИ

О.В. Герасименко, канд. екон. наук, доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

Поточні кризові явища та глобалізаційні процеси призводять до погіршення економічного стану країни, зuboжіння населення та, своєю чергою, негативно позначаються на функціонуванні закладів вищої економічної освіти. Серед можливих наслідків вищезгаданих процесів доцільно акцентувати увагу на закритті провінційних вишів, звільненні викладачів, а також на загальну втрату можливостей розвитку сфери.

У час швидкого поширення інформаційних технологій основним джерелом інноваційного розвитку вищої освіти є інтелектуалізація суспільства. Розвиток вищої освіти повинен відповідати інноваційній моделі суспільства. Проте поточна ситуація з інноваційними процесами у вищій економічній школі є незадовільною. Достатньо згадати, що відсутність належної мотивації праці науковців призводить до щорічних втрат приблизно 45-50 тис. дипломованих працівників, які можуть займатися інноваційною діяльністю, що однозначно зменшує комерційний результат від інноваційних рішень.

Інноваційний розвиток вищої економічної освіти є необхідною умовою успішного розвитку суспільства. Для інноваційного розвитку необхідна нова генерація інноваційних кадрів, здатна мислити креативно й реалізовувати інноваційні ідеї.

Отже, потрібна системна підготовка якісного кадрового потенціалу. У зв'язку із цим, С. Вовканич зазначає, що «підготовка знаннєвого працівника не обмежується отриманням базової вищої освіти лише за рахунок засвоєння стандартних програм ВНЗ. Його відмінною особливістю є участь в освоєнні і творенні знань. Переважно такі працівники, на відміну від звичних, рутинних послуг у виробничому чи управлінському процесі, надають аналітичні послуги, в основі яких створення, модифікація і синтез знань» [3, с. 11].

Тобто, сьогодні завдання вищих навчальних закладів полягає в тому, щоб створювати критичну кількість інноваційних менеджерів та інших фахівців, які зможуть продукувати інноваційні ідеї та втілювати їх у всі сфери суспільного життя. Інноваційне навчання й стимулювання творчої ініціативи в студентському середовищі суттєво підвищить конкурентний статус випускників на ринку праці й сприятиме їхній інноваційній активності. Однак сьогодні відслідковується невідповідність між бажаним інноваційним навчанням і реальною організацією навчально-виховного процесу у вищих навчальних закладах. Це зумовлено проблемами внутрішнього та зовнішнього характеру.

Проблеми внутрішнього характеру відображають специфіку функціонування вищого навчального закладу, його потенційні можливості (або гальма) переходу на інноваційний шлях розвитку. Вони є багатогранні, часто породжені суб'єктивними факторами. Основні з них: